

CUPRINS

ABREVIERI.....	5
INTRODUCERE.....	7
CAPITOLUL I. CONTRACTUL DE VÂNZARE	15
1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de vânzare.....	15
1.1. Noțiune	15
1.2. Caractere juridice.....	16
2. Condițiile de validitate ale contractului de vânzare.....	20
2.1. Capacitatea părților contractante	20
2.1.1. Regula.....	20
2.1.2. Eii de la regula capacității	22
2.1.2.1. Inxceptcapacități speciale de a cumpăra.....	22
2.1.2.2. Incapacități speciale de a vinde	25
2.2. Consimțământul părților	26
2.2.1. Considerații generale	26
2.2.2. Pactul de opțiune	26
2.2.3. Promisiunea de vânzare și promisiunea de cumpărare	30
2.2.4. Dreptul de preempțiune	34
2.3. Obiectul contractului	42
2.3.1. Bunul vândut.....	43
2.3.2. Prețul.....	55
2.4. Cauza contractului	63
3. Efectele contractului de vânzare.....	65
3.1. Considerații generale	65
3.2. Obligațiile vânzătorului	66
3.2.1. Obligația de a transmite proprietatea bunului sau a dreptului vândut	67
3.2.2. Obligația de a preda bunul vândut.....	70
3.2.3. Obligația de garanție contra evicțiunii.....	79
3.2.3.1. Garanția contra evicțiunii provenind din fapta proprie a vânzătorului	83

3.2.3.2. Garanția contra evicțiunii provenind din fapta unui terț.....	86
3.2.3.3. Natura juridică a obligației de garanție contra evicțiunii	88
3.2.3.4. Efectele obligației de garanție contra evicțiunii.....	90
3.2.3.5. Modificarea sau înlăturarea convențională a garanției	94
3.2.4. Obligația de garanție contra viciilor ascunse ale lucrului vândut	95
3.2.4.1. Condițiile angajării răspunderii pentru vicii ascunse	97
3.2.4.2. Efectele obligației de garanție pentru vicii ascunse	102
3.2.4.3. Termenul de denunțare a viciilor ascunse.....	105
3.2.5. Obligația de garanție pentru buna funcționare.....	107
3.3. Obligațiile cumpărătorului	109
3.3.1. Obligația de plată a prețului	109
3.3.2. Obligația de preluare a bunului vândut.....	118
3.3.3. Obligația de a suporta cheltuielile vânzării.....	120
4. Varietăți de vânzare	120
4.1. Vânzarea bunurilor de gen	120
4.2. Vânzarea în bloc a bunurilor.....	121
4.3. Vânzarea după mostră sau model	122
4.4. Vânzarea pe încercate	122
4.5. Vânzarea pe gustate	124
4.6. Vânzarea bunului altuia	125
4.7. Vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății.....	127
4.8. Vânzarea moștenirii	128
4.9. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare	130
5. Exercițarea dreptului de preempțiune în cazul vânzării terenurilor agricole situate în extravilan	132
5.1. Generalități	132
5.2. Vânzarea terenurilor agricole situate în extravilan	134
5.2.1. Limitări legate de poziționarea strategică a terenurilor agricole situate în extravilan	134

5.2.2. Limitări legate de destinația de patrimoniu cultural a obiectivelor situate pe terenurile agricole extravilane	139
5.3. Exercițarea dreptului de preempțiune în cazul terenurilor agricole situate în extravilan.....	142
5.3.1. Considerații generale privind dreptul de preempțiune în legislația românească actuală	142
5.3.2. Exercițarea dreptului de preempțiune conform Legii nr. 17 din 7 martie 2014 privind unele măsuri de reglementare a vânzării terenurilor agricole situate în extravilan și de modificare a Legii nr. 268/2001 privind privatizarea societăților ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului.....	146
5.3.2.1. Titularii dreptului de preempțiune	146
5.3.2.1.1. Generalități	146
5.3.2.1.2. Titularii dreptului de preempțiune, conform dispozițiilor art. 4 din Legea nr. 17/2014	149
5.3.2.2. Vânzarea terenurilor agricole situate în extravilan în situația în care titularul dreptului de preempțiune nu își manifestă intenția de a cumpăra.....	156
5.3.2.3. Posibilitatea pronunțării unei hotărâri judecătorești care să țină loc de contract de vânzare	161
5.3.2.4. Procedura de exercitare a dreptului de preempțiune	167
5.3.2.5. Controlul aplicării procedurii dreptului de preempțiune	172
CAPITOLUL II. CONTRACTUL DE SCHIMB	179
1. Noțiuni și caractere juridice	179
1.1. Noțiunea de schimb	179
1.2. Caractere juridice.....	179
2. Regulile aplicabile contractului de schimb.....	181
CAPITOLUL III. CONTRACTUL DE FURNIZARE	182
1. Noțiuni și caractere juridice. Delimitarea față de alte contracte	182

1.1. Noțiune	182
1.2. Caractere juridice	184
1.3. Delimitarea față de alte contracte	184
2. Condițiile de validitate și efectele juridice ale contractului de furnizare.....	185
2.1. Condiții de validitate.....	185
2.2. Efecte juridice.....	186
3. Subcontractarea.....	187
 CAPITOLUL IV. CONTRACTUL DE DONAȚIE	189
1. Noțiune și caractere juridice	189
1.1. Noțiune	189
1.2. Caractere juridice.....	190
2. Condiții de validitate.....	192
2.1. Condițiile de formă ale contractului de donație.....	192
2.2. Condițiile de fond ale contractului de donație	197
2.2.1. Capacitatea.....	197
2.2.2. Consimțământul.....	202
2.2.3. Obiectul.....	202
2.2.4. Cauza	204
3. Varietăți de donații	205
3.1. Donațiile simulate	205
3.2. Donațiile indirecte	206
3.3. Darurile manuale	209
3.4. Donația cu sarcină (sub modo)	211
3.5. Donațiile făcute viitorilor soți în vederea căsătoriei și donațiile între soți	211
4. Efectele contractului de donație.....	212
4.1. Reguli generale	212
4.2. Efectele donației între părți.....	213
4.2.1. Obligațiile donatorului.....	213
4.2.2. Obligațiile donatarului	215
4.3. Efectele donației față de terți	215
5. Principiul irevocabilității donațiilor. Cauze legale de revocare a donațiilor	216
5.1. Principiul irevocabilității donațiilor.....	216

5.1.1. Clauze incompatibile cu principiul irevocabilității donației	218
5.1.2. Clauze compatibile cu principiul irevocabilității donației	219
5.1.3. Donația între soți. Excepție de la principiul irevocabilității donației	221
5.2. Cauze legale de revocare a donațiilor	222
5.2.1. Revocarea donației pentru neexecutarea sarcinii	223
5.2.2. Revocarea donației pentru ingraturitudine	225
CAPITOLUL V. CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE	232
1. Noțiune, varietăți, caractere juridice și condiții de validitate	232
1.1. Noțiune	232
1.2. Varietăți	233
1.3. Caractere juridice.....	234
1.4. Condiții de validitate	236
2. Efectele contractului de locațiune.....	243
2.1. Obligațiile locatorului.....	243
2.2. Obligațiile locatarului	249
3. Sublocațiunea și cesiunea contractului de locațiune.....	256
3.1. Sublocațiunea	256
3.2. Cesiunea contractului de locațiune	257
4. Încetarea contractului de locațiune	259
4.1. Acordul părților	259
4.2. Denunțarea unilaterală	259
4.3. Rezilierea contractului	261
4.4. Expirarea termenului convenit de părți sau stabilit prin lege	262
4.5. Imposibilitatea folosirii bunului dat în locațiune.....	263
4.6. Desființarea titlului locatorului.....	265
4.7. Înstrăinarea bunului dat în locațiune.....	265
4.8. Moartea locatorului sau a locatarului	267
CAPITOLUL VI. CONTRACTUL DE ÎNCHIRIERE A LOCUINȚEI.....	268
1. Noțiune, domeniu de aplicare, caractere juridice	268
1.1. Noțiunea și domeniul de aplicare a contractului de închiriere a locuinței	268

1.2. Caracterele juridice ale contractului de închiriere a locuinței	269
2. Încheierea contractului de închiriere a locuinței	269
2.1. Părțile contractului de închiriere	269
2.2. Obiectul contractului de închiriere a locuințelor	273
2.3. Durata contractului de închiriere	275
3. Efectele contractului de închiriere	277
3.1. Obligațiile locatorului (proprietarului)	277
3.2. Obligațiile chiriașului	279
4. Subînchirierea și cesiunea contractului de închiriere a locuinței	280
4.1. Subînchirierea	280
4.2. Cesiunea contractului de închiriere	282
4.3. Schimbul de locuințe	282
5. Încetarea contractului de închiriere	284
6. Închirierea unor locuințe cu destinație specială	287
6.1. Locuința socială	287
6.2. Locuința de serviciu	292
6.3. Locuința de intervenție	292
6.4. Locuința de necesitate	293
6.5. Locuința de sprijin	294
6.6. Locuința de protocol	296
 CAPITOLUL VII. CONTRACTUL DE ARENDARE	298
1. Noțiune, sediul materiei, caractere juridice	298
1.1. Noțiunea și reglementarea contractului de arendare	298
1.2. Caracterele juridice ale contractului de arendare	299
2. Condițiile de validitate ale contractului de arendare	300
2.1. Capacitatea părților	300
2.2. Consimțământul	301
2.3. Obiectul contractului	302
2.4. Cauza	303
2.5. Forma contractului	303
3. Efectele contractului de arendare	304
3.1. Obligațiile arendatorului	306
3.2. Obligațiile arendașului	307
4. Încetarea contractului de arendare	308

CAPITOLUL VIII. CONTRACTUL DE ANTREPRIZĂ	310
1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de antrepriză.	
Delimitări	310
1.1. Noțiune	310
1.2. Caractere juridice.....	310
1.3. Delimitarea față de alte contracte	311
2. Condițiile de validitate ale contractului de antrepriză	313
2.1. Capacitatea părților.....	313
2.2. Consimțământul.....	314
2.3. Obiectul contractului	314
3. Efectele contractului de antrepriză	316
3.1. Obligațiile antreprenorului	316
3.2. Obligațiile beneficiarului	317
4. Contractul de subantrepriză	320
5. Acțiunea directă a lucrătorilor	321
6. Încetarea contractului de antrepriză.....	322
7. Reguli speciale aplicabile contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții	323
CAPITOLUL IX. CONTRACTUL DE MANDAT	327
1. Dispoziții generale.....	327
1.1. Noțiune și clasificare	327
1.2. Caractere juridice.....	330
2. Mandatul cu reprezentare	332
2.1. Noțiune	332
2.2. Delimitări față de alte contracte.....	332
2.3. Condițiile de validitate ale contractului de mandat	333
2.3.1. Forma și durata mandatului	333
2.3.2. Capacitatea părților	335
2.3.3. Consimțământul.....	336
2.3.4. Obiectul și întinderea contractului de mandat	338
2.4. Efectele contractului de mandat	339
2.4.1. Obligațiile mandatarului	339
2.4.2. Obligațiile mandantului	344
2.4.3. Efectele contractului de mandat față de terți	346
2.5. Încetarea contractului de mandat	348

2.6. Mandatul de ocrotire.....	351
2.6.1. Noțiune	352
2.6.2. Cuprinsul mandatului. Obligațiile mandatarului.....	353
2.6.3. Inventarierea bunurilor mandatarului. Actele încheiate de mandant.....	355
2.6.4. Încetarea mandatului de ocrotire.....	356
Mandatul încetează să producă efecte dacă instanța constată încetarea executării contractului ca urmare a redobândirii de către mandant a capacității de exercițiu	356
În cazul mandatului de ocrotire, mandantul îl poate revoca până la încuviințarea acestuia, notificându-i revocarea mandatarului și notarului public instrumentator, iar mandatarul poate renunța la mandat prin notificarea renunțării către mandant și notarul public instrumentator. Mandantul redevine capabil poate revoca oricând mandatul	356
3. Mandatul fără reprezentare	357

CAPITOLUL X. CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT.....	360
1. Dispoziții generale	360
2. Împrumutul de folosință (comodatul)	361
2.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de comodat	361
2.1.1. Noțiune	361
2.1.2. Caractere juridice și delimitări.....	361
2.2. Condițiile de validitate ale împrumutului de folosință	363
2.2.1. Capacitatea părților	363
2.2.2. Consimțământul.....	364
2.2.3. Obiectul contractului de comodat	364
2.2.4. Cauza	365
2.3. Efectele contractului de comodat.....	365
2.3.1. Obligațiile comodatarului	365
2.3.2. Obligațiile comodantului	370
2.4. Încetarea contractului de comodat	371
3. Împrumutul de consumație (<i>mutuum</i>).....	372
3.1. Noțiunea și caracterele juridice ale împrumutului de consumație	372
3.1.1. Noțiune	372

3.1.2. Caractere juridice.....	372
3.2. Condițiile de validitate ale împrumutului de consumație	374
3.2.1. Capacitatea părților	374
3.2.2. Consimțământul.....	374
3.2.3. Obiectul	375
3.2.4. Cauza	375
3.2.5. Forma contractului.....	375
3.3. Efectele contractului de împrumut de consumație.....	376
3.3.1. Obligațiile împrumutatului	376
3.3.2. Obligațiile împrumutătorului	379
3.4. Împrumutul cu dobândă.....	379
3.5. Încetarea contractului de împrumut de consumație	383
 CAPITOLUL XI. CONTRACTUL DE DEPOZIT	 384
1. Noțiunea, caracterele juridice și felurile contractului de depozit.....	384
1.1. Noțiune	384
1.2. Caractere juridice.....	385
1.3. Feluri.....	388
2. Depozitul propriu-zis.....	389
2.1. Depozitul de drept comun (voluntar sau obișnuit)	389
2.1.1. Condițiile de validitate ale depozitului de drept comun	389
2.1.1.1. Capacitatea părților	389
2.1.1.2. Consimțământul părților	391
2.1.1.3. Obiectul contractului	391
2.1.1.4. Cauza	391
2.1.1.5. Dovada contractului.....	392
2.1.1.6. Natură juridică și delimitarea față de alte contracte	392
2.1.2. Efectele contractului de depozit de drept comun.....	393
2.1.2.1. Obligațiile depozitarului	393
2.1.2.2. Obligațiile deponentului	399
2.2. Depozitul necesar	400
2.3. Depozitul hotelier	401
2.4. Depozitul neregulat.....	405
3. Sechestrul	406

3.1. Sechestrul convențional	406
3.2. Sechestrul judiciar	407
CAPITOLUL XII. CONTRACTUL DE TRANZACȚIE	410
1. Noțiune, clasificare, aspecte de ordin procedural, caractere juridice	410
1.1. Noțiune	410
1.2. Aspecte de ordin procedural	412
1.3. Caracterele juridice ale contractului de tranzacție	415
2. Condiții de validitate.....	418
2.1. Capacitatea de a contracta.....	418
2.2. Consimțământul	420
2.3. Obiectul.....	422
2.4. Cauza	423
3. Efectele contractului de tranzacție	424
3.1. Efecte declarative.....	424
3.2. Efecte extinctive	425
3.3. Efecte constitutive sau translativ.....	426
3.4. Efecte relative	428
CAPITOLUL XIII. CONTRACTUL DE RENTĂ VIAGERĂ	429
1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de rentă viageră	429
1.1. Noțiune	429
1.2. Caractere juridice.....	431
2. Condițiile de validitate ale contractului de rentă viageră.....	432
3. Efectele contractului de rentă viageră.....	433
3.1. Obligațiile credentierului.....	433
3.2. Obligațiile debentierului.....	433
4. Încetarea contractului de rentă viageră	435
CAPITOLUL XIV. CONTRACTUL DE ÎNTREȚINERE	436
1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de întreținere. Delimitare față de alte contracte	436
1.1. Noțiune	436
1.2. Caractere juridice.....	436
1.3. Delimitare față de alte contracte	438

1.3.1. Deosebiri față de contractul de rentă viageră	438
1.3.2. Deosebiri față de contractul de vânzare.....	438
1.3.3. Deosebiri față de contractul de donație	439
2. Condițiile de validitate ale contractului de întreținere.....	439
2.1. Capacitatea	439
2.2. Consimțământul.....	440
2.3. Obiectul	440
2.4. Cauza	442
3. Efectele contractului de întreținere.....	442
3.1. Obligațiile întreținutului	442
3.2. Obligațiile întreținătorului	442
4. Încetarea contractului de întreținere	443
CAPITOLUL XV. CONTRACTELE INTELIGENTE, O NOUĂ	
ETAPĂ ÎN CADRUL DREPTULUI CONTRACTELOR?.....	446
1. Aspecte introductive	446
2. Statutul juridic al contractelor inteligente.....	448
3. Automatizare și auto-aplicare	450
4. Relația dintre tehnologia „Blockchain” și contractele inteligente	451
4.1. Rețeaua Blockchain: facilitate sau piedică?	453
5. Există versatilitate în cadrul contractelor inteligente ?.....	455
6. Ambiguitatea contractelor inteligente.....	457
7. În loc de concluzii	459
TESTE-GRILĂ.....	460
RĂSPUNSURI	516
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	527

INTRODUCERE

Materia contractelor civile speciale reprezintă o parte importantă a dreptului privat, în general, și a celui civil, în special, studiul său fiind plasat în anul III de facultate, tocmai datorită complexității reglementărilor în materie, care necesită o serie de cunoștințe teoretice și practice aferente parcurgerii unor materii, precum introducerea în dreptul civil, persoanele, drepturile reale sau teoria generală a obligațiilor. Contractele speciale reglementează practic instrumentele juridice prin intermediul cărora se realizează circulația bunurilor (de exemplu, vânzarea, schimbul, împrumutul), folosința și conservarea lor (de exemplu, locațiunea, depozitul) sau crearea de valori noi (de exemplu, antrepriza)¹.

Deși cunoștințele de drept civil, în mare parte teoretice, acumulate în primii doi ani de studiu vor fi arareori aplicate în formă brută de către viitorii absolvenți ai facultăților de drept, acestea reprezintă o platformă necesară pentru o eficientă punere în valoare a contractelor speciale, care alcătuiesc viața juridică de zi cu zi și ale căror aplicații practice sunt extreme de numeroase.

Având în vedere evidenta multiplicare din ultimii ani a contractelor ce se încheie între diferite persoane fizice sau juridice, în prealabil este necesară precizarea domeniului de aplicare al acestora, precum și a corelației dintre regimul juridic special al acestora și teoria generală a obligațiilor.

1. Astfel, din punctul de vedere al raportului dintre contractele speciale și teoria generală a obligațiilor, între acestea există o evidentă interacțiune și interdependență. Contractele speciale reprezintă practic o verigă intermediară între teoria generală a obligațiilor, care fixează reguli aplicabile tuturor categoriilor de contracte sau contractelor dintr-o anumită categorie, și contractul individual, care se încheie în mod concret între două sau mai multe persoane.

Conform art. 1.166 C. civ.², „contractul reprezintă acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge

¹ A se vedea Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, ed. a III-a actualizată și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2001, p. 5.

² Noul Cod civil adoptat prin Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în M. Of. nr. 511 din 24 iulie 2009, republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, modificată prin O.U.G. nr. 79/2011, publicată în M. Of. nr. 696 din 30 septembrie 2011.

un raport juridic”. Contractele speciale sunt acte juridice unilaterale sau bilaterale ale căror efecte juridice pot fi obligaționale sau nonobligaționale¹. Prin urmare, contractul constituie principalul izvor de obligații, sens în care dispozițiile generale în materie fac obiectul teoriei generale a obligațiilor. Mai mult, regulile care guvernează contractele speciale se supun, în lipsa unor reglementări specifice, regulilor generale privind condițiile de validitate ale contractelor (capacitate, consimțământ, obiect, cauză), interpretarea clauzelor contractuale sau executarea convențiilor².

Pe de altă parte, regimul juridic al contractelor nu se limitează la regulile din domeniul teoriei generale a actului juridic sau teoriei generale a obligațiilor, deși acestea se aplică tuturor categoriilor de contracte, întrucât fiecare contract special necesită un studiu specific, aplicat respectivului contract. Așadar, și contractele speciale sunt creatoare de drept comun, drept care se construiește zi de zi, atât de doctrină și de jurisprudență, cât și de unele reglementări speciale aplicabile anumitor categorii de contracte, care apoi sunt generalizate, devenind practici contractuale abstracte³.

Raportat la prevederile art. 1.167 alin. (2) C. civ., conform cărora „regulile particulare privitoare la anumite contracte sunt prevăzute în prezentul cod sau în legi speciale”, trebuie spus că cele mai multe contracte sunt reglementate de Codul civil (de exemplu, contractul de vânzare la art. 1.650-1.762, contractul de schimb la art. 1.763-1.765, contractul de locațiune la art. 1.777-1.850, contractul de mandat la art. 2.009-2.071 ș.a.), însă există și contracte speciale reglementate prin alte acte normative (de exemplu, contractul de franciză, reglementat de prevederile Ordonanței nr. 52/1997 privind regimul juridic al francizei⁴).

Așadar, raportat la faptul că reglementarea contractelor speciale este o reglementare specială în raport cu reglementarea generală a contractului, prevăzută la Capitolul I, din Titlul II, al Cărții a V-a din Codul civil, art. 1.166-1.323, rezultă că se vor aplica cu prioritate regulile specifice fiecărei categorii de contracte speciale, iar în măsura în care anumite probleme de

¹ Pentru o clasificare a drepturilor patrimoniale a se vedea F. Hage-Cahine, *Essai d'une nouvelle classification des droits privés*, în RTD Civ. 1982, p. 705 și urm., cit. de R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 9.

² A se vedea F. Moțiu, *Contractele speciale în Noul Cod civil*, ed. a VIII-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 17.

³ *Ibidem*.

⁴ Republicată în M. Of. nr. 180 din 14 mai 1998.

drept nu sunt reglementate prin normele speciale sau prin convenția părților, se vor aplica, în completare, regulile din partea generală a dreptului obligațional, care cuprinde reguli general aplicabile tuturor contractelor sau unei anumite categorii de contracte.

Prin urmare, pentru a sintetiza: dacă un anumit contract special cuprinde norme exprese în ceea ce privește regimul său juridic, acestea se vor aplica în mod exclusiv, independent de modul de reglementare a acestora în cadrul regulilor generale din materia teoriei generale a obligațiilor¹. Pe de altă parte, reglementarea specifică contractelor speciale va fi aplicată exclusiv aspectelor și contractelor care intră în mod neîndoielnic sub incidența ei, altminteri aplicându-se regulile generale în materia contractului.

Reglementarea contractelor speciale este de strictă interpretare, sens în care regulile aplicabile unui anumit contract special nu pot fi extinse, prin analogie, și altor contracte. Dacă însă, regulile referitoare la regimul juridic al unui anumit contract special nu sunt reglementate explicit prin normele specifice acelui contract, acesta se va supune reglementărilor generale din materia contractelor.

Dacă un anumit contract special nu se bucură de o reglementare distinctă, fiind un contract nenumit, se vor aplica exclusiv regulile din materia teoriei generale a obligațiilor. Această regulă, aplicabilă contractelor nenumite, își găsește temeiul în art. 1.168 Cod civil, conform căruia „contractelor nereglementate de lege li se aplică prevederile prezentului capitol, iar dacă acestea nu sunt îndeustulătoare, regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult”².

¹ De exemplu, aplicarea exclusivă a regulii prevăzute de art. 1.856 C. civ. referitoare la acțiunea directă a lucrătorului din cadrul unui contract de antrepriză, împotriva beneficiarului, până la concurența sumei pe care acesta din urmă o datorează antreprenorului la momentul introducerii acțiunii, în detrimentul regulii prevăzute la art. 1.280 C. civ., potrivit căreia contractul produce efecte numai între părți, dacă prin lege nu se prevede altfel. În acest sens, a se vedea R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil, op. cit.*, p. 10.

² De exemplu, contractului de întreținere, nenumit sub reglementarea vechiului Cod civil de la 1864 (odată cu adoptarea Noului Cod civil, contractul de întreținere a devenit contract numit, fiind reglementat la art. 2.254-2.263), i se aplicau exclusiv regulile teoriei generale a obligațiilor, și nu regulile contractului numit cu care se aseamănă cel mai mult, respectiv contractul de rentă viageră. În acest sens, a se vedea R. Dincă, *Contracte civile speciale în Noul Cod civil, op. cit.*, p. 11.

În fine, dacă pentru un anumit efect al unui contract special nu există vreo reglementare specifică nici în materia respectivului contract și nici în cadrul teoriei generale a obligațiilor, fiind în schimb reglementat în legătură cu un alt contract special, se impune aplicarea normelor existente în legătură cu acesta din urmă. De exemplu, sub imperiul vechiului Cod civil de la 1864, regulile privind obligația de garanție a vânzătorului contra evicțiunii, deși erau reguli speciale în materia contractului de vânzare-cumpărare, nu se aplicau doar acestui contract sau contractelor pentru care legea prevedea expres aplicarea lor (de exemplu, schimbul), ci și altor contracte constitutive sau translativ de drepturi reale cu titlu oneros¹. Această soluție a fost, de altfel, preluată și extinsă de actualul Cod civil, la art. 1.651, conform căruia: „dispozițiile prezentului capitol privind obligațiile vânzătorului se aplică, în mod corespunzător, obligațiilor înstrăinătorului în cazul oricărui alt contract având ca efect transmiterea unui drept, dacă din reglementările aplicabile celui contract sau din cele referitoare la obligații în general nu rezultă altfel”².

2. O altă problemă de maximă importanță constă din a stabili **regimul juridic aplicabil unui anumit contract, în scopul determinării raporturilor juridice concrete ce izvorăsc din acel contract sau se nasc în legătură cu acel contract.**

Din acest punct de vedere, în primul rând este necesară interpretarea și calificarea contractului³. Pornind de la principiul libertății contractuale, reglementat expres de prevederile art. 1.169 C. civ., conform căruia „părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri”, este necesară stabilirea naturii juridice sau a obiectului contractului, pentru a se determina tipul de contract special în care se încadrează respectiva convenție a părților.

¹ Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, op. cit.*, p. 8.

² Există situații în care dispozițiile unui contract special alcătuiesc dreptul comun și pentru reglementarea altui contract special, fără ca acesta din urmă să fie o simplă varietate a celui dintâi, ci un contract special distinct (de exemplu, conform art. 2.095, dispozițiile speciale privind contractul de agenție se completează cu prevederile referitoare la contractul de comision, în măsura în care acestea din urmă sunt compatibile), precum și contracte speciale care cunosc diferite varietăți (de exemplu, contractele de închiriere sau de arendare ca varietăți ale contractului de locațiune). Pentru amănunte, a se vedea R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil, op. cit.*, p. 12-13.

³ Pentru amănunte, a se vedea L. Stănciulescu, *Curs de drept civil. Contracte*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 63-66.

Astfel, conform art. 1.225 alin. (1) C. civ. „obiectul contractului îl reprezintă operațiunea juridică, precum vânzarea, locațiunea, împrumutul și altele asemenea, convenită de părți, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor și obligațiilor contractuale”, pe când conform art. 1.226 alin. (1) C. civ. „obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul”. Prin urmare, în vederea calificării contractului este necesară stabilirea obiectului contractului.

Sintetizând, calificarea contractului presupune să se determine care a fost scopul principal urmărit de fiecare dintre părți la momentul încheierii contractului, precum și să se încadreze scopurile astfel obținute într-o grupare de cauze imediate, specifică pentru un anumit tip de contract special, numit sau nenumit¹.

Ulterior calificării contractului, care stabilește regimul juridic al acestuia, este necesară și identificarea efectelor juridice ale actului astfel încheiat.

În primul rând, trebuie identificate dispozițiile legale aplicabile. Dacă respectivul contract este supus mai multor norme legale, care intră în conflict, identificarea dispoziției aplicabile se face astfel: dacă normele în conflict au forță juridică diferită, se va aplica norma superioară; dacă normele au aceeași forță juridică, se va aplica norma specială în detrimentul celei generale; dacă cele două norme aflate în conflict au și aceeași forță juridică, precum și aceeași sferă de aplicare, se va aplica norma ulterior adoptată.

În al doilea rând, după ce au fost identificate dispozițiile legale aplicabile, va trebui să se stabilească natura juridică a acestora, respectiv dacă sunt imperative sau dispozitive, pentru ca în final să se determine stipulațiile contractuale care pot produce efecte juridice și care în niciun caz, nu pot contraveni dispozițiilor legale imperative².

3. În fine, în stabilirea domeniului de aplicare al diferitelor categorii de contracte speciale, cel puțin în reglementarea vechiului Cod civil de la 1864, trebuia să se țină cont de faptul că regulile care guvernau contractele civile erau aplicabile și contractelor comerciale, în măsura în care acestea nu se bucurau de o altă reglementare specifică³. Practic, după intrarea în vigoare a actualului Cod civil, această delimitare nu își mai găsește suportul juridic, dată fiind concepția monistă adoptată de acesta care a condus practic

¹ R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil, op. cit.*, p. 14-15.

² *Idem*, p. 17-18.

³ A se vedea Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale, op. cit.*, p. 7.

la o „diluare” a particularităților dreptului comercial¹. Astfel, Codul civil înlocuiește noțiunea clasică de „comerciant”², cu aceea mult mai largă de „profesionist”³, termen prin care sunt definiți, la modul general, „toți cei care exploatează o întreprindere”⁴. În lumina aceluiași prevederi ale Codului civil, „constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu un scop lucrativ”⁵.

Așadar, deși din punct de vedere practic am putea identifica în continuare anumite categorii de contracte comerciale speciale, în contrast cu cele civile speciale, delimitarea este una relativ vulnerabilă, în condițiile în care toate contractele reglementate de Codul civil se pot aplica activității comerciale, foarte puține dintre acestea fiind rezervate exclusiv acestei activități⁶.

¹ A se vedea Gh. Piperea, *Drept comercial. Întreprinderea*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 36 și urm.

² Art. 7 din vechiul Cod comercial român de la 1887, în prezent abrogat de Codul civil în vigoare, prevede că „*Sunt comercianți aceia care fac fapte de comerț având comerțul ca profesie obișnuită și societățile comerciale*”. O definiție mai restrictivă, dar în același timp și mai largă a termenului de „comerciant” se regăsea și la art. 2 alin. (2) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori, republicată în M. Of. nr. 305 din 18 aprilie 2008: „*prin comerciant se înțelege orice persoană fizică sau juridică autorizată, care, în temeiul unui contract care intră sub incidența prezentei legi, acționează în cadrul activității sale comerciale, industriale sau de producție, articulare ori liberale, precum și orice persoană care acționează în același scop în numele sau pe seama acesteia*” (în urma republicării în M. Of. nr. 543 din 3 august 2012, termenul de „comerciant” a fost și aici înlocuit cu cel de „profesionist”). În prezent, termenul de comerciant supraviețuiește în sistemul juridic românesc în măsura în care este menționat în norme speciale care conțin un sens propriu al acestei noțiuni, precum și într-o serie de acte normative, precum: Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, republicată; Legea pomiculturii nr. 348/2003, republicată, cu modificările ulterioare; Legea nr. 296/2004 privind Codul consumului, republicată, cu modificările ulterioare; Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, cu modificările ulterioare; Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă; Legea nr. 321/2009 privind comercializarea produselor alimentare, cu modificările și completările ulterioare etc.

³ Art. 3 alin. (1) C. civ.: „Dispozițiile prezentului cod se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil”.

⁴ Art. 3 alin. (2) C. civ.

⁵ Art. 3 alin. (3) C. civ.

⁶ A se vedea R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil, op. cit.*, p. 21.

4. Nu în ultimul rând, în plus față de primele două ediții ale lucrării de față, ne-am propus să examinăm dacă inovarea în domeniul contractelor inteligente (*smart contracts*) poate înlocui abordarea clasică cu privire la contractele tradiționale. Această examinare este susținută printr-o analiză a legalității contractelor inteligente, prin care se exemplifică faptul că acestea ar trebui să fie considerate instrumente obligatorii din punct de vedere juridic. Avantajele generate de automatismul și ușurința punerii în aplicabilitate a contractului inteligent reprezintă o bază concretă pentru diminuarea dependenței de contractele tradiționale. Tehnologia Blockchain îmbunătățește, de asemenea, beneficiile contractelor inteligente, acționând ca un factor activator de contracte inteligente printr-o performanță și aplicabilitate garantate. Cu toate acestea, astfel de tehnologii noi suferă, inevitabil, de mai multe deficiențe. Astfel, în analiza noastră am luat în considerare exemple care ilustrează inflexibilitatea contractării inteligente. Pe lângă faptul că este susceptibilă la hacking, contractarea inteligentă nu poate face față ambiguităților și potențialelor modificări. În general, acest lucru sugerează că avantajele folosirii contractelor inteligente sunt în prezent limitate la unele scenarii specifice. Contractele inteligente îndeplinesc o funcție diferită față de contractarea tradițională, strict datorită unei ușoare aplicabilități din punct de vedere tehnic, însă nu și din punct de vedere legal. Din acest punct de vedere apreciem că, pentru moment, este bine să privim contractarea inteligentă ca pe un supliment la contractele tradiționale, mai degrabă decât o alternativă la acestea.

Capitolul I

CONTRACTUL DE VÂNZARE

1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de vânzare

1.1. Noțiune

Contractul de vânzare ocupă o poziție privilegiată în cadrul sistemului de drept românesc, datorită frecvenței sale utilizări în practică, constituind principalul mijloc de înstrăinare, respectiv dobândire a dreptului de proprietate și a dezmembrămintelor acestuia.

Contractul de vânzare este reglementat de Codul civil la Titlul IX, Capitolul I, art. 1.650-1.762, precum și de alte acte normative speciale.

Astfel, potrivit art. 1.650 C. civ., vânzarea este „*contractul prin care vânzătorul transmite sau, după caz, se obligă să transmită cumpărătorului proprietatea unui bun în schimbul unui preț pe care cumpărătorul se obligă să îl plătească*”. Conform alin. (2) al aceluiași articol, poate fi, de asemenea, transmis prin vânzare și un dezmembrământ al dreptului de proprietate sau orice alt drept real.

Întrucât asigură circulația juridică a bunurilor și a altor servicii patrimoniale, contractul de vânzare a fost considerat „contractul-tip”¹, o parte din clauzele acestuia putând fi aplicate prin analogie și altor contracte în care părțile efectuează prestații reciproce. Astfel, conform art. 1.651 C. civ., dispozițiile referitoare la obligațiile vânzătorului se aplică, în mod corespunzător, obligațiilor înstrăinătorului în cazul oricărui alt contract având ca efect transmiterea unui drept, dacă din reglementările aplicabile acelui contract sau din cele referitoare la obligații în general nu rezultă altfel².

¹ F. Moțiu, *Contractele speciale în Noul Cod civil, op. cit.*, p. 11.

² Conform art. 1.294 din Codul civil de la 1864: „Vinderea este o convenție prin care două părți se obligă între sine, una a transmite celeilalte proprietatea unui lucru și aceasta a plăti celei dintâi prețul lui”. Deși vechea reglementare făcea vorbire doar despre transferul dreptului de proprietate, atât doctrina de specialitate, cât și jurisprudența recunoscuseră în mod unanim că prin

Contractul de vânzare-cumpărare nu poate avea ca obiect drepturi personale nepatrimoniale și nici drepturi patrimoniale care au caracter strict personal (de exemplu, dreptul temporar de abitație al soțului supraviețuitor), nici alte drepturi prevăzute de lege (pensii, ajutoare ori indemnizații materiale) ori rezultate din acte unilaterale sau convenite prin contracte *intuitu personae* (de exemplu, dreptul de întreținere).

Se poate observa că, la momentul actual, datorită concepției moniste a actualului Cod civil, contractul de vânzare poate avea ca părți și profesioniști-comercianți, căpătând caracter comercial atunci când întrunește caracteristicile unui act de comerț, în sensul că prin intermediul său se realizează o operațiune de interpunere în schimbul și circulația mărfurilor¹.

1.2. Caractere juridice

a. Contractul de vânzare este un contract *consensual*, întrucât, conform principiului libertății formei prevăzut de art. 1.178 C. civ., încheierea contractului se realizează prin simplul acord de voință al părților, dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă. Astfel, drepturile reale se constituie și se transmit prin simplul acord de voință al părților², proprietatea strămutându-se de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit încă, cu excepția cazurilor prevăzute de lege ori dacă părțile nu au prevăzut contrariul prin contractul dintre ele³.

De la principiul consensualismului este prevăzută și o *excepție*, în materia vânzării de bunuri imobile. Astfel, conform art. 1.676 C. civ., în materie de vânzare a unor imobile, strămutarea proprietății de la vânzător la cumpă-

intermediul contractului de vânzare-cumpărare se putea înstrăina și alt drept în afara dreptului de proprietate, fie drept real, drept de creanță sau drept de proprietate intelectuală.

¹ Pentru amănunte, a se vedea S. Popa, *Drept comercial. Teorie și practică judiciară*, Ed. Universul Juridic, București, 2023, p. 277.

² Art. 1.273 alin. (1) C. civ.: „Drepturile reale se constituie și se transmit prin acordul de voință al părților, chiar dacă bunurile nu au fost predate, dacă acest acord poartă asupra unor bunuri determinate, ori prin individualizarea bunurilor, dacă acordul poartă asupra unor bunuri de gen”.

³ Conform art. 1.674 C. civ. Totuși, *ad probationem* se consideră necesară încheierea contractului în formă scrisă, înscrisul care constată încheierea contractului putând fi sub semnătură privată sau autentic, având forța probantă prevăzută de lege (art. 1.241 C. civ.).

rător este supusă dispozițiilor de carte funciară. Convențiile care strămută sau constituie drepturi reale care urmează a fi înscrise în cartea funciară trebuie să fie încheiate prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității absolute¹, după cum prevede art. 1.244 C. civ.

Conform dispozițiilor aplicabile în materie de carte funciară, dispoziții care se regăsesc în Cartea a III-a, „Despre bunuri”, Titlul VII privitor la „Cartea funciară”, art. 876-915 C. civ., dacă prin lege nu se prevede altfel, drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară se dobândesc, atât între părți, cât și față de terți, numai prin înscrierea lor în cartea funciară, pe baza actului sau faptului care a justificat înscrierea². Din punct de vedere al formei, înscrierea în cartea funciară se efectuează în baza unui înscris autentic notarial, a hotărârii judecătorești rămasă definitivă, a certificatului de moștenitor sau a altui act emis de autoritățile administrative, în cazurile prevăzute de lege.

Prin urmare, în materia vânzării unor bunuri imobile, contractul de vânzare este supus formei autentice, devenind un contract formal. Așadar, raportat la aceste prevederi legale apreciem, alături de alți autori³, că forma autentică este obligatorie nu numai pentru înstrăinarea terenurilor, ci și pentru vânzarea construcțiilor, având în vedere că prin imobil se înțelege, conform art. 876 alin. (3) C. civ., una sau mai multe parcele de teren alăturate, indiferent de categoria de folosință, cu sau fără construcții, aparținând aceluiași proprietar, situate pe teritoriul unei unități administrativ-teritoriale și care sunt identificate printr-un număr cadastral unic.

De asemenea, trebuie menționat că, una din principalele modificări aduse de Codul civil în materie de carte funciară constă în aceea că înscrierile în cartea funciară capătă caracter constitutiv de drepturi, însă numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administra-

¹ Conform art. 1.247: „(1) Este nul contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziții legale instituite pentru ocrotirea unui interes general. (2) Nulitatea absolută poate fi invocată de orice persoană interesată, pe cale de acțiune sau de excepție. (3) Instanța este obligată să invoce din oficiu nulitatea absolută. (4) Contractul lovit de nulitate absolută nu este susceptibil de confirmare decât în cazurile prevăzute de lege”.

² Art. 885 alin. (1) C. civ.

³ L. Stângu, *Contractul de vânzare*, în *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. III, Partea a II-a, Cartea a V-a (art. 1.650-2.499). Contracte speciale. Garanții, coordonator prof. univ. dr. Marilena Uliescu, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 17.